

• FØROYA • SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 17.

Lýsingaprisur fyri númer 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 28. april 1945.

Bladid verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

19. árg.

1. mei.

*Frammi í kravgongu, arbeidarar og
aðrir frælsishugaðir menn og kvinnur,
úti týsdagin 1. mai!*

1. mai — arbeidaranna fylkingar-
og kravdagur — verður í ár týs-
dagin í næstu viku.

I fimin dæpur ár hevur 1.-mei-
dagurin ikki haft umstøður at vera
tann gleðisdagur, tann frælsis-
og árvisdagur, sum hann var vanur
at vera undan krignum.

Hóast arbeidarafjaldin kring
heimin kanska ongtíð sum í ár
kennir hitt kapitalistiska samfelags-
sins »helviti« við kriggj, neyð, ja
hungri og halli fyri menniskju í
túsunda- og milliónatali, eigur 1.
mei nú týsdagin tó tey boðini at
bera, at hetta ragnaroksstríðið
verður íslitið í ár. Og sterri og
gleðiligari boð til mannaheimin
kunnu ikki berast her á fólðum.
Eini boð, ið eru so stórbar, so
undurfull, at tey líkasum týna teir
skuggar, sum í teimum farnu árum
hava byrgt hverja vón inni. Tey
líkasum íbirta ljós og lýsuvónina
aftur. Og ein sosialistur kennir
vakna í sær hugin at fara út við
starvsflegum sínum. Fylkjast í
kravgongum. Sigursgongum. Fagn-
adargongum yvir, at hin helheim-
andi, ið hevði avtikið allan arbeid-
arafelagsskap, alla arbeidarafylking
í einum stórum parti av Europa,
er lagdur til jarðar, hevur tapt og
mist sitt kværkratak á arbeidaranna
frigeringararlsu.

Tað er av sonnum eini gleðiboð
fyri sosialismuna, hina einastu
sonnu arbeidarararlsuna, menniskj-
unar frælsis- og frigeringararlsuna,
at facisman og nazismen eru við
at verða týnd og gjørd maktaleys.
Men í hesi gleði má hin stóra
fjeldin ikki gloyma, at nú sum
undan facismuni og nazismuni er
eftiri hitt stóra takið at taka, nevni-
liga at vinna sosialismuni fullan og
heilán sigur eisini yvir sínum öld-
argamla figginda: privatkapitalism-
uni. Og tað ræður nú, tá ið hin
stóri kjansurin er hjá arbeidara-
fjeldini við tað, at fólk er við at
fata, at sosialisman er tann einasti
politikkur, sum goymir í sær
kraftina at bjarga ikki bara einum
parti, men øllum menniskjunum —
nú ræður tað meiri enn nakran
tíð um at lata heiminn vita krøvini
og kraftina hjá fjeldini. Ti eiga
arbeidararnir í bý og bygd saman
við øllum frælsishugaðum monnum

og kvinnum týsdagin hin 1. mei
at fylkjast í krav- og sigurgongum.

Nú roðar hin reyða sólin í eystri.
Fram allir arbeidarar og fiski-
menn og øll frælsishugað fólk at
fagna henni. Fram í kravgongu
fyri at veita henni heilan og fullan
sigur.

Brátt lýsir í eystri, nú dimmid er av,
upp broður! til dagsverk og dyst
at verja várt einasta fátæka krav
tann rætt vit enn ei hava mist.
Ti tungt er sum trælar at tyggja sítt
breyd.

Til arbeidis! Liv ella deyð!

Tað okid, sum okkum á herdar vard lagt,
vit knógvaðu undir av neyð.
Men eru vit fjeldin, so veri tað sagt:
vit kreva várt dagliga breyð!
Vit sameintir ganga í lýst og í neyð
til arbeidis! Liv ella deyð!

A grugvu er útkalt; vart fátæka skur
av gráti og klandri er fult,
várar ítróttir stongdar sum fuglur í búr,
vart navn er av vauvirdi dult.
Oss leivdist bert hatrid, hin eldgledin reyð.
Til arbeidis! Liv ella deyð!

I stríðnum, sum nú dunar víða um lond,
við knógvaðu undir á knæ,
ti fylkist og takid hver annan í hond
í trúgv til tann komandi dag!
Vit tjald okkum reisa til veru í neyð.
Til arbeidis! Liv ella deyð!

Arbeidsmaðurin og fólkaflokkurin og sambands- flokkurin.

Meg minnst tá ið eittoyratratan
var.

Bæði sambandsmenn og fólkaf-
loksmenn vóru leingi ímóti. Vóru
hart ímóti. Sosialistarnir vóru teir
einustu, ið við fullum huga bard-
ust fyri okkara arbeidsmanna rætt-
visa kravi. Teir settu positivt
uppskot fram um lógfestan av, at
arbeidsmaðurin skuldi fáa oyra fyri
pristalsstigið. Men teirra uppskot
varð felt.

Men so hendi tað, at fólkatings-
val skuldi verða.

Fólkaflokksins maður, Thorstein
Petersen, setti øll kort til fyri at
verða valdur til fólkatingsmann.

Eykatingseta varð. Eittoyra-
spurningurin kom fyri — allur
arbeidarastatturin stóð aftanfyrir
hann.

Eitt ófært trúst varð lagt á
flokkarnar sambandið og fólkaf-
lokkin.

Og so hendi tað, at Thorstein
Petersen gav eftir. Við tannabiti
gekk hann og hansara flokkur við

til at greiða atkvøðu fyri javnað-
armanna uppskotinum um at veita
arbeiðsmonnum eitt oyra fyri
pristalsstigið.

Hver hagsandi arbeidari skilti av
atborði fólkaflokksins framanundan,
at tað ikki var hjartað, men trústi
undan einum vali, sum hevði fingið
fólkaflokkin at geva eftir fyri ar-
beidaranna kravi. Ein skuldi so
kunna hugsa sær, at hin vakti
arbeidarin hevði lært tað, at hann
ikki kundi lita á fólkaflokkin líka
so lítið sum á sambandið. Men so
varð ikki. Tað hendi her, ið ikki
hevði hent í nekrum øðrum landi,
at arbeidarafjeldin longu við fyrsta
val fór fjølment at velja mótsæðu-
menninar av sínum livsinteressum,
lønini og arbeidsviðurskiðnum.

Hetta rennur mær í huga, tá ið
eg siti og lesi um stríðið um lön-
ina, pristalið og vøruprisirnar.

Aftur hesa ferð finna vit, at
javnadarmenn eru teir einastu av
teimum trimum flokkunum, sum við
arlíggum og fullum huga við tað
sama taka greiða og avgjærda stæðu
fyri at veita arbeidarum eins og tí
fátæka keypandi fólkinum fullar
semdir, meðan bæði sambands-
flokkurin og fólkaflokkurin vóru
í móti.

Javnadarmannastæðan var ikki
bert at ganga við til at góðkenna
pristalið 284 sum lönregulerandi
máttokk. Sosialistarnir vildu
við lóg uttan dvel seta allar prisir
niður við 10—11%. Henda lóg-
bundna pristlækkan vildi komið
øllum keypandi Feroyingum væl
við, serliga øllum teimum, ið hava
sítið og sita við ongari inntøku.

11% lönhækking og 11% lækk-
ing av prisnum vildi givið arbeid-
aranum, sum hevur arbeidi, eina
keypikraftareking uppá 50—60
oyru um tíman. Og hann, ið
einki arbeidi hevur, vildi við vøru-
prislækkingini fingið sína keypikraft
økta við helminginum av hesum.

Av hesum sæst, at tað var líka
so nógv ein drápsgerð móti fólki
á smábýgdunum sum móti fólki í
teim stóru bygdunum, at uppskot-
ini hjá sosialistunum vórðu felð av
fólkaflokkinum og sambandinum.

Men arbeidararnir vóru nú eins
og undir stríðnum um eittoyrað,
at teir høvdu ein avgjerdan vilja
ikki at lata krøv síni verða sett til
viks og kvald av tingmonnum. Og
sum tá mannaðu teir seg. Teir
settu trúst á, harðari og harðari.
Men tað sýntist sum afturhalds-
flokkarnir hesa ferð ikki fóru at

geva eftir. Men so kom seinasti
trufurin: Kravið um at lata fólk-
ið tala við einum vali. Tá hokn-
aði fólkaflokkurin í kneinum rætt
sum undir eittoyrastriðnum. Hann
gav so nakað eftir. Men ikki heilt
— minni enn so. Og hann heldur
seg hava ríðið stormin av hesu
ferð við. Men hevur hann tað?

Lat val verða — tað kundi hent,
at fjeldin visti, at hon lat seg ikki
villa tvær reisir upp í røkur.

Fleiri eru teir, ið við mær eru
farnir at kvíða fyri, at soleiðis sum
við eittoyranum og pristalinum so
við so mongum øðrum málum:
sosialistarnir eru teir einastu, sum
við fullum huga berjast fyri fjeld-
ina, arbeidsmannin og fiskimannin.

Arbeidari.

80 ár

Hin 1. mei fyllir Jacobine
Olsen-Cederfeldt í Skorti á Tver-
oyri 80 ár.

Kann tað vera sagt um nakra
kvinnu í Føroyum, at hon hevur
verið eitt arbeidsjarnn uttan- sum
innan dura, má tað vera um hana.
Tað hevur ongan mun gjørt, um
tað hevur verið á veltuni ella við
seymínalini. Hon hevur verið á
odda.

Tvær reisir hevur hon verið gift.
Fyrsti maðurin var Oli Olsen í
Skorti. Hann var skipari. Av
bestu monnum. So leingi, ið hann
hevði heilsuna og var avbera
góður innlegumaður, treyt einki
og tervaði henni ikki at vera annað
enn tann góða og røkjta húsmóð-
ur, sum henni í kjøtið var borid at
vera. Men so varð hann sjúkur.
Mátti leggjast á landi, og varð eina
langa tíð seingjaliggjandi. Nógva
børn áttu tey. Og nú kom alt at
hanga á henni. Og hon var av
sonnum bæði mamma og pápi í
húsinum. Sleit og strevaðist frá
morgni árla til kveldið síðla.
Skuldi ikki bara ansa húsinum,
børnunum og sínum bløðandi hús-
bónda, men hon skuldi eisini veita
føðina til vega. Tá var ikki sum
nú nekur almenn hjálp at leita til.
So merkiliga tað ljóðar — hon
fekk stundir at læra seg at seyma
harraklæðir, ja enn tá at fara til
Keypmannahavnar. Og mong
klæðini hevur hon seymað. Hegni
var so ófært. Henni treyt tí aldri
seymiarbeidi. Klæði hennara vóru
tílitkin at vera snottlig og vælsit-
andi.

Jacobina í Skorti — soleiðis